

Palveluasumisen haasteet ja yhteistoiminta sote-uudistuksessa

29.3.2022

Raija Hynynen, asuntoneuvos
Rakennetun ympäristön osasto

Kuntien ja hyvinvointialueiden tehtäviä asumisessa ja palveluissa

Jatkossakin kuntien tehtäviä

- Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta
- Erilaisten asumisratkaisujen edistäminen
- Kotona asumista tukeva toiminta ja palvelut (muut kuin kotipalvelut)
- Asuinalueiden kehittäminen ikäystävällisiksi
- Yhdyskuntasuunnittelu ja kaavoitus

Siirtyy hyvinvointialueiden tehtäviksi

- Sosiaali- ja terveystalvelut
Kotihoito
- Asumispalvelut
(palveluasuminen, tuettu asuminen) ja laitoshoido

YM ja sote-uudistus: suunniteltuja korkotuki-lain muutoksia

- Hyvinvointialueille siirtyisi korkotuki- tai aravalainoitettujen asuntojen **asukkaiden valintaa koskeva valvonta**, kun asunnot on erityisryhmille, joiden asumispalvelujen järjestäminen on hyvinvointialueen tehtävä. Hyvinvointialueet hoitaisivat tehtävän osana sosiaalihuollon ja vammaispalvelujen asumispalveluiden järjestämistä.
- Jos korkotukilaina liittyy asuntohankkeeseen erityisryhmälle, jonka asumispalveluiden järjestäminen kuuluu hyvinvointialueelle, **hanketta koskevaa lausuntoa pyydetäisiin myös hyvinvointialueelta kunnan lisäksi**. Kunta ja hyvinvointialue voisivat myös tehdä yhteisen lausunnon (ei olisi enää nimeltään puolto).
- Ennen avustuspäätöksen tekemistä **ARAN olisi kuultava asuinrakennuksen sijaintikuntaa tai hyvinvointialuetta**, kuulemalla varmistettaisiin avustettavan kohteen tarpeellisuus kyseisen kunnan ja erityisryhmän asuntotilanne huomioon ottaen sekä muiden hankkeen hyväksymisen ja avustuksen myöntämisen kannalta merkityksellisten seikkojen tuleminen ARA:n tietoon.
- Esitys lausunnonle toukokuussa ->mahdolliset muutokset -> HE syksyllä

Ikääntyneiden asumistilanne: 75-vuotta täyttäneistä vuosien 2019 ja 2020 lopussa

	2019	2020	Suunta
Asui kotona = tavallisissa asunnoissa (pääosin omistusasunnoissa)	91,9 %	92,0 %	↑
Tehostetussa palveluasumisessa (ns. hoivakodit)	7,3 %	7,3 %	↓
Vanhainkodeissa tai terveyskeskusten pitkäaikaispaikoilla (=laitoshoidossa)	0,8 %	0,7 %	↓

Lähde: THL, Sotkanet 2021

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Toimintaympäristön muutos ja ikääntyneiden asuminen ja asumispalvelut

- Hyvinvointialueet ja niiden tehtävät: esim. vanhuspalvelut ja vammaispalvelut ml. asumispalvelut
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä kunnan että hyvinvointialueen tehtävä
- **Vanhuspalvelulain** muutokset: 5 § (suunnitelma) § ja 12 § (neuvonta)
→ asuminen on vahvemmin mukaan.
- **Sosiaalihuoltolain** muutokset: 21 b § palveluasumisesta hyvinvointialueen järjestämää yhteisöllistä asumista, 46 c § monipuoliset asumis- ja palvelukokonaisuudet

5 § suunnitelma ja 12 § neuvonta (muutokset suunniteltu voimaan 2023 alusta)

- Kunnan ja hyvinvointialueen on laadittava suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi osana hyvinvointisuunnitelmaa ja -kertomusta
→ suunnitelmaan on sisällytettävä tavoitteet, toimenpiteet ja yhteistyö ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakoimiseksi sekä niitä vastaavan asumisen kehittämiseksi.
- Neuvontapalvelut (12 §) : Neuvonnassa on kannustettava ikääntynyttä väestöä oman asumisensa ennakointiin ja itsenäistä asumista tukevien ratkaisujen toteuttamiseen.

Asumispalveluiden muutoksia (2023 alusta)

1. Yhteisöllinen asuminen

- korvaa nykyisen ns. tavallisen palveluasumisen
- asuminen ja palvelut järjestetään erikseen kotihoitona ja muina kotiin annettavina palveluina
- esteetön, turvallinen asumisyksikkö, jossa asiakkaalla on tarpeitaan vastaava huoneisto ja jossa on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.

2. Ympäri vuorokautinen palveluasuminen

- vastaa nykyistä ns. tehostettua palveluasumista, säilyy pääosin ennallaan
- asuminen kuten yhteisöllisessä asumisessa, paikalla henkilöstöä ympärivuorokautisesti
- sisältää hoidon ja huolenpidon lisäksi täyden yöspidon

3. Yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen yhdistäminen

- voidaan toteuttaa samaan rakennuskokonaisuuteen kuuluvissa tiloissa
- rakennuskokonaisuuteen voi kuulua myös ns. tavallisen asuntokannan asuntoja
- tavoite vähentää etenkin iäkkäiden henkilöiden muuttoja palvelutarpeen kasvaessa

Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma vuosina 2020-2022

Toimenpideohjelman tavoitteena on:

- parantaa ikääntyneiden asuinoloja ja edistää asumisvaihtoehtojen tarjontaa
- tukea ikääntyneiden omaa ja kuntien ennakointia ja varautumista asumiseen
- tukea ikäystävällisten asuinympäristöjen kehittämistä.

Ohjelma on osa poikkihallinnollista Ikäohjelmaa (2020-2030). Asumisen jatkoa vuosille 2023-2027 suunnitellaan.

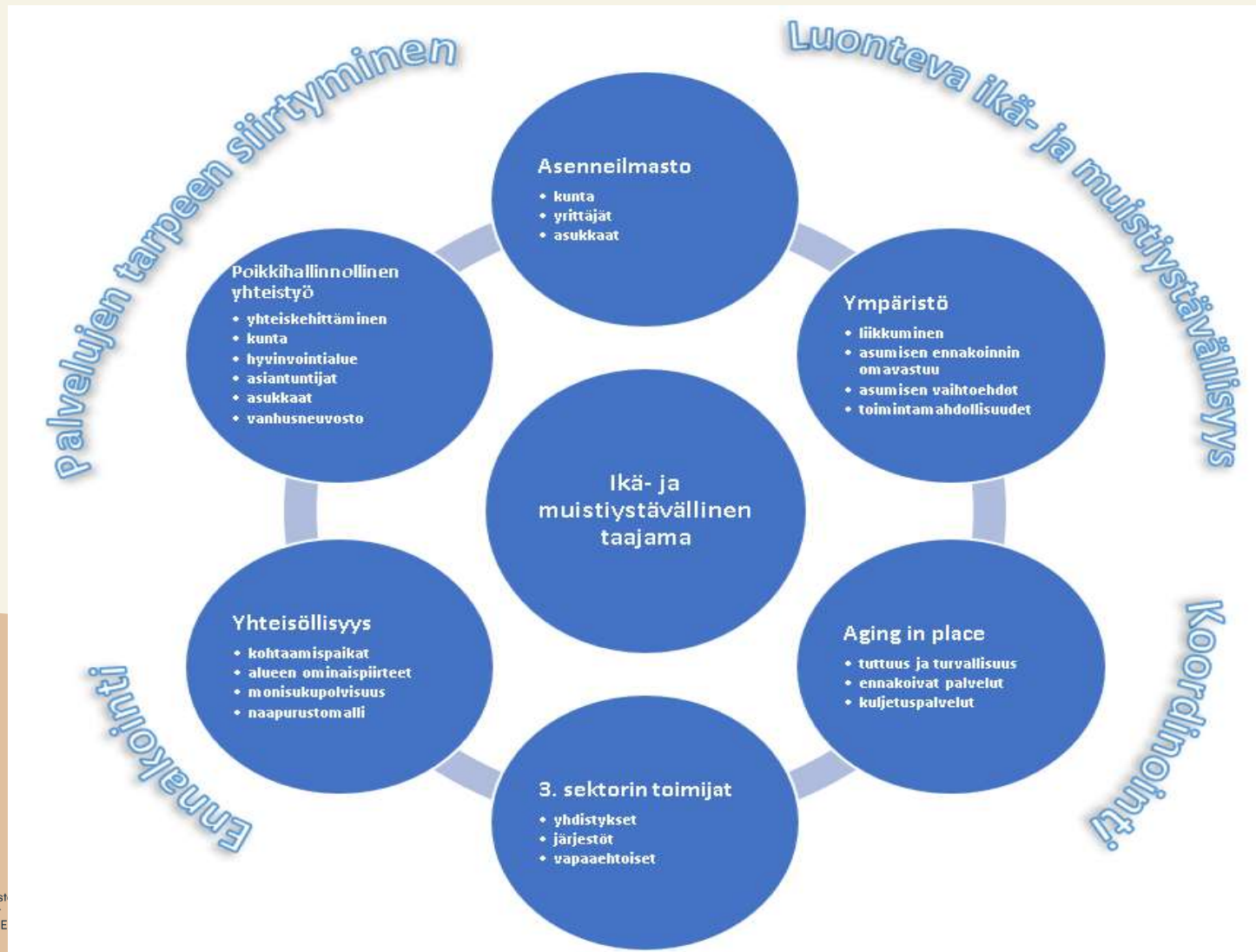
Kuntien/kuntayhtymien/hyvinvointialueiden avustukset ikääntyneiden asumisen kehittämiseen

Tavoitteena vuoden 2022 haussa oli

- **lisätä ikääntyneiden asumisen ennakointia ja varautumista kuntien ja kansalaisten osalta** (esim. kokonaisvaltainen ikääntyneiden asuinolojen kehittäminen, kunnan ennakoinnin ja varautumisen pitkäjänteinen suunnitelma, ARA-tuetun asumisen kehittäminen ikääntyneiden tarpeisiin) tai
- **parantaa asumisen ja asuinympäristöjen ikäystävällisyyttä laaja-alaisesti** (esim. esteettömyys, toimivuus, turvallisuus, muistiystävällisyys, yhteisöllisyys) tai
- **vahvistaa kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden yhteistä kehittämistyötä ikääntyneiden asumisen kysymyksissä** (esim. ikääntyneiden asuminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, vanhuspalvelulain asumista koskevien tehtävien toteutus, asumispalveluihin liittyvät kysymykset).

Ikä- ja muistiystävällisyyden edistämisen toimintamalli

Lähde: Anne Loposen esitys 28.3.2022, Essote Haukivuoren taajaman kehittämishanke

Hallitusohjelmassa vammaisten asumisesta

- Kehitysvammaisten laitoshoidon purku saatetaan loppuun ja mahdollistetaan kehitysvammaisten ja autismin kirjon nuorten ja aikuisten itsenäistyminen tukemalla **yksilöllisten tarpeiden mukaisten asuntojen hankintaa ja asuntokohteiden rakentamista tavallisille asuinalueille.**

(vuoden 2020 lopussa kehitysvammalaitoksissa yli 500 ihmistä)

- Vammaisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden parempi huomioon ottaminen toteutetaan osana vammaispalvelulain uudistusta.
- Lausuntoversion perusteluissa: yhtenä tavoitteena on **edistää vammaisten henkilöiden oikeutta yksilöllisiä tarpeita vastaavaan asumiseen → laitoshoidon minimoiminen ja vammaisten henkilöiden asumisratkaisujen monipuolistaminen**

Kehitysvammaisten ihmisten asuminen

- Pääosa asumispalveluista ryhmäkoteja, yleensä 15-paikkaisia, joissa pieniä asukashuoneita. Toteutettu palvelutuotannon ehdoilla.
- Tarpeiden mukaisia erilaisia asumisyksiköitä, asuntoryhmiä ja yksittäisiä asuntoja tavallisen asumisen seassa palvelujen ja muiden toimintojen lähellä → Asumisratkaisujen kehittäminen kehitysvammaisten henkilöiden erilaisiin tarpeisiin.
- Myös kehitysvammaisen ihmisen elämäntilanne ja tarpeet muuttuvat ajan myötä, hänkin voi muuttaa.
- Kasvava osa asuu kuten muutkin tavallisissa vuokra-asunnoissa, asunto-verkostoja, -ryhmiä ja tukipisteitä toteutetaan.

Haasteita ikääntyneiden ja erityisryhmien asumispalvelujen ja asumisen kehittämiseksi

- Jatkuvuutta ja pysyvyyttä siirtymäaikana: sote-uudistus ei näy asukkaille
- Joustavuutta palveluissa ja palvelurakenteen muutoksia, asumispalveluja koskevia linjauksia
- Monenlaista yhteistyötä hyvinvointialueen ja kuntien välillä tarvitaan ikääntyneiden ja erityisryhmien asumisessa ja asumispalveluissa
- Suunta on kevyempiin ja tarkoituksenmukaisempiin ratkaisuihin asumispalveluissa. Kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen tarkastelu ja kehittäminen on tärkeää (yhteys palveluverkkosuunnitteluun)
- Palvelut ja asunto: Palvelut hyvinvointialueelta ja asunto vuokraloyhtiöltä/kunnalta/muulta toimijalta siirtyvän vuokrasopimuksen kautta jne.
- Olemassa oleva kanta järkevään käyttöön, huonokuntoista purettava ja osaa korjattava!

Lisätietoja

Raija Hynynen

Asuntoneuvos

Raija.Hynynen@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi